

Ympäristöministeriö

PL 35

00023 Valtioneuvosto

Viite: Ympäristöministeriön lausuntopyyntö 23.11.2015 soidensuojelutyöryhmän loppuraportista.

Asia: Pohjois-Savon ELY-keskuksen lausunto soidensuojelutyöryhmän ehdotuksesta soidensuojelun täydentämiseksi.

Nyt lausunnolla oleva työryhmän ehdotus perustuu kattavaan ja perusteelliseen valmisteluun. Siihen on koottu laajasti taustatietoja Suomen soista ja niiden eri käyttömuodoista. Maastoinventoinnit on tehty vertailukelpoisilla menetelmillä, jotka ovat keskittyneet soiden keskeisiin ominaispiirteisiin. Tuloksena on merkittävä tietopaketti suoluonnon suojeluarvoista aina kohdekohtaiselle tasolle vietyinä. Vaikka suojeluohjelma peruuntuikin loppumetreillä, tulee kohteiden säilyminen turvata tulevaisuudessa. Huolimatta pienentyneistä määrärahoista on perinteinen yksityismaan rauhoitus tai myynti valtiolle edelleen tehokkain ja kestävin tapa toteuttaa suojelua yksityismailla, joilla suurin osa kohteista sijaitsee.

Raportin liitteen 5.3 mukaan tällä hetkellä suoluonnon suojelualueita on Itä-Suomessa vähemmän kuin esimerkiksi Etelä- ja Länsi-Suomessa suhteutettuna suopinta-alaan. Koko Pohjois-Savon alueella soiden suojeluaste on vain 2-5 % suopinta-alasta, Varkauden seutukunnalla jopa alle 2 %, mikä on Suomen heikoin tilanne. Kokonaisista ELY-alueista Pohjois-Savon soiden suojeluaste on ennen SSTE:tä valtakunnan heikoin.

Uusia suojelualueita ei kuitenkaan esitetä lausunnolla olevassa selvityksessä yhtä paljoa Itä-Suomeen kuin Länsi-Suomeen. Esimerkiksi Etelä- ja Pohjois-Pohjanmaalle on esitetty uusia kohteita pinta-alallisesti kolminkertainen määrä verrattuna Pohjois-Savoon, vaikka soiden suojelun lähtötaso siellä on jo nyt korkeammalla ja ojitusaste alhaisempi. Tilanne tulee voimistamaan Itä-Suomen soiden kannalta vinoutunutta suojelutilannetta. Myös uhanalaisia lajeja esiintyy kuvan 14 mukaan selvästi enemmän Itä-Suomen kohteilla kuin Etelä-Suomen kohteilla.

Asiaa voisi korjata osoittamalla suhteessa suuremmat rahalliset resurssit Itä-Suomeen, mikä heijastuisi soiden suojeluasteeseen vähitellen suojelun toteutuksen edetessä ripeämmin. Tässä yhteydessä kannattaa huomata, että maanomistajien suojelumyönteisyys oli kyselyn mukaan Pohjois-Savossa suurta. Erityisesti Pohjois-Savoon tulee osoittaa huomattava rahoitus, koska Pohjois-Karjalassa suojellaan suuri määrä soita valtion mailla. Soidensuojelun pääasiallinen rahoituslähde tulee olemaan Metso. Valitettavasti ympäristöministeriön suunnitelmista on saatu tietoa, jonka mukaan kaikki Metson kohdetyypit huomioon ottaen, Metso-rahast painottuvat lähivuosina Etelä-Suomeen. Metso-rahasten SSTE-toteutuksen rahoja ei tule lähtökohtaisesti

painottaa Etelä-Suomeen, vaan niiden kohdentamista tulee tarkastella omana asianaan edellä kuvatulla tavalla.

Asian valmistelun yhteydessä on saatu hyvää palautetta maanomistajien informoimisesta ja kuulemisesta. Suojeluhalukkuuskyselyn vastauksissa oli kymmeniä henkilöitä, jotka odottavat seuraavaksi ELY-keskuksen ostotarjousta tai esitystä rauhoituskorvauksen määrästä. He ovat odotelleet kohta vuoden asiansa etenemistä. Suojelumyönteisyys ei säily ikuisesti, jos joutuu odottamaan epätietoisena.

Ympäristöministeriön tulee pikaisesti päättää yleisellä tasolla suojelun toteutusrahojen myöntöperiaatteista ja sen jälkeen jakaa rahat ELY-keskuksille. Kohteiden toteuttamiseksi ei tarvita hitaita tai aikataulultaan epämääräisiä tilakohtaisia vahvistusmenettelyitä ministeriön suunnasta. ELY-keskusten kokeneiden henkilöiden osaamiseen suojelun toteutuksessa pitää voida luottaa. Kohteiden priorisoinnin vastuun antamista ELY-keskuksille puoltaa sekin, että ministeriöllä ei ole käytössään suonomistajien tilakohtaisia, luottamuksellisesti antamia, vastauksia suojelumyönteisyydestään. Vain ELY:ssä voidaan hahmottaa suokokonaisuuden kaikkien tilojen toteutumisedellytykset saatujen vastausten perusteella.

Koska suojelun toteuttaminen tulee määrärahojen niukkuuden vuoksi venymään pitkälle aikavälille, tulee kohteiden tilakohtaiset suojeluvarot turvata jollakin tavalla myös suojelua odotellessa. Luonnonsuojeluviranomaiset tarvitsisivat tietoa kohteita uhkaavista toimista, sillä muutoin inventointi-aineisto tulee vanhenemaan jo muutamassa vuodessa. Yksi mahdollisuus olisi saada tiedoksi kohteisiin kohdistuvat metsänkäyttöilmoitukset metsäviranomaiselta. Suomen metsäkeskuksella on jo käytössä SSTE-kohteiden rajausaineisto. Se olisi teknisesti helposti kytkettävissä metsäkäyttöilmoitusten tarkistamiseen. Ympäristöministeriön tulee selvittää, onko tarpeen laajentaa metsälain 7 a § metsäkeskuksen ilmoitusvelvollisuudesta koskemaan myös SSTE-kohteita tai voidaanko toimintatapa toteuttaa muutoin.

Maakunta- ja yleiskaavoituksen osalta Pohjois-Savon ELY-keskus haluaa tuoda esille, että kattavilla ja vertailukelpoisilla menetelmillä valtakunnallisesti merkittäviksi todettuja suokohteita ei voida sivuuttaa tulevassa kaavoituksessa. Kohteet tulee ottaa huomioon kaavoissa MRL:n sisältövaatimusten lisäksi myös siksi, että kaavojen ajallinen tavoite ulottuu yleensä vuosikymmenien päähän. Valtiontalouden lyhyen aikavälin talousongelmat eivät ole riittävä peruste jättää kohteita pois tulevista kaavoista.

Yksikön päällikkö

Kaisu Mikkonen

Ympäristöylitarkastaja

Antti Lammi